

Въпроси с избираем отговор

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачи от 1. до 4. включително.

По инициатива на Софийския зоопарк от 1998 година в сградата на Екологичния център през юни и през юли се провежда лятно зооучилище.

През юни зооучилището е за деца от 7 до 10 години. Сформират се 4 групи с не повече от 20 участници. Всяка група има занимания в рамките на пет дена от 10.00 часа до 15.30 часа по специално разработена програма за екологично образование.

През юли заниманията са за ученици от 11 до 14 години и са организирани по същия начин, както за по-малките деца, но дейностите са по-усложнени.

Програмата на лятното зооучилище за двете възрастови групи е създадена от екипа на Центъра, като са използвани и разработките на подобни образователни центрове в зоопаркове от цял свят. Тази програма е уникална по съдържание и може да се прилага само в условията на Софийския зоопарк. Тя се основава на нестандартни и забавни методи за поднасяне на информацията и включва много игри, възможности за творческа изява, индивидуални и групови дейности. Неотменна част от програмата са контактът с животните и грижите за тях.

Програма на лятното зооучилище

<i>Ден от седмицата</i>	<i>Тема</i>	<i>Описание на дейностите</i>
Понеделник	Животните от зоопарка	Ще се запознаете отблизо с работата в секторите на бозайниците, птиците, рибите, влечугите и насекомите.
Вторник	Зооолимпиада	Ще се състезавате с животните и ще научите много за тях.
Сряда	Ден на изкуството	По желание ще рисувате, ще моделирате, ще работите с природни материали, ще фотографирате, ще пишете поезия и проза.
Четвъртък	Зоодетектив	Ще задавате въпроси и ще намирате отговори.
Петък	Биоразнообразието в опасност	Ще гледате филм и след това ще го обсъждате.

1. Текстът е:

- А) публицистична статия
- Б) репортаж от събитие
- В) резюме на научен текст
- Г) информационна бележка

2. Кое твърдение е вярно?

- А) Таблицата оспорва информация, която е представена в текста.
- Б) Текстът е художествен, а таблицата изцяло го илюстрира.
- В) В таблицата се съдържа информация, която липсва в текста.
- Г) Информацията в таблицата се свързва само с първия абзац на текста.

3. В кой ден участниците в лятното зооучилище ще имат възможност да създават художествени текстове?

- А) в четвъртък
- Б) в понеделник
- В) в петък
- Г) в сряда

4. Кое твърдение е НЕВЯРНО, като имате предвид информацията от таблицата и от текста?

Лятното зооучилище ...

- А) има специална програма.
- Б) е само за ученици от I до IV клас.
- В) е инициатива на Софийския зоопарк.
- Г) се провежда ежегодно.

5. Кое от изреченията е сложно съставно изречение с подчинено обстоятелствено изречение?

- А) Залата, където тренираме всеки ден, беше затворена за ремонт.
- Б) Предупредих баща ми за закъснението си, за да не се тревожи.
- В) Служител от фирмата ми каза към кого да се обърна за информация.
- Г) Достойно е да бъдеш честен човек, отговорен за постъпките си.

6. Какъв е видът на сложното изречение?

Случвало се е да тръгна на поход още в ранните часове на деня.

- А) сложно съставно с подчинено допълнително изречение
- Б) сложно съставно с подчинено определително изречение
- В) сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение
- Г) сложно съставно с подчинено подложно изречение

7. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Природни и исторически забележителности превръщат Родопа планина в място, което предлага интересни маршрути.
- Б) Понеже теренът се оказа труден за придвижване, решиха да се спуснат в дълбоката пещера едва когато всички си отпочинат.
- В) Въпреки че много обичам зимата, тя всъщност е най-неподходящият сезон за пътуване по опасните планински пътища.
- Г) Колкото повече приближаваше рожденият ден нетърпението на момчето нарастваше, тъй като очакваше много изненади.

8. В кое изречение подчертаната глаголна форма е от несвършен вид?

- А) В никакъв случай не тръгвай натам!
- Б) Написа ли домашното по математика?
- В) Детето искаше да разбере къде е играчката.
- Г) Нова тревога се промъкна в сърцето му.

9. В кое изречение подчертаната глаголна форма е преизказна?

- А) Коментирал, че сме били закъснели за тържеството.
- Б) Бих приел поканата, ако днес не заминавах.
- В) Не бяхме решили кога да тръгнем за планината.
- Г) Ще кажете истината за случилото се пред всички.

10. В кой ред фразеологичното словосъчетание е антоним на *мълчалив*?

- А) държи си езика зад зъбите
- Б) мели му воденицата
- В) влезе в устата на хората
- Г) от извора вода пие

11. Коя от подчертаните думи е употребена неуместно в изречението?

Да бъдеш винаги първи, да успяваш (А) във всичко, понякога изобразява (Б) неприятни усещания (В) и изгражда комплекси (Г).

12. В кой от редовете има пунктуационна грешка при цитирането?

- А) Житейският избор на лирическият герой е ясен – да участва в борбата „за правда и за свобода”.
- Б) Възрастната жена откликва на душевната тревога на бунтовника с думите „Как къде? Ами у дома!”.
- В) Древногръцкият драматург Софокъл казва: „Едно е да говориш много, друго е да кажеш нещо”.
- Г) Колко много се надявах да преосмисли постъпката си и да чуя неговото искрено „Извини ме!”.

13. Какъв е родният език според неговите „хулници” в творбата „Българският език”?

- А) с много чужди думи
- Б) прекрасен и силен
- В) груб и неизразителен
- Г) звучен и мелодичен

14. В коя творба основна тема е трагичната любов между двама млади?

- А) „Една българка”
- Б) „Неразделни”
- В) „Заточеници”
- Г) „По жицата”

15. Кой герой изповядва възгледа: „А бе жена нали е, какво ще приказваш с нея?...”?

- А) Македонски от „Немили-недраги”
- Б) Бай Ганьо от „Бай Ганьо у Иречека”
- В) Никола от „По жътва”
- Г) Гунчо от „По жицата”

16. От коя творба е откъсът?

Отпуснати и уморени се синеят далечни гори и планини и сякаш чакат кога полето а-ха ще пламне в пожар. Птичките са забягнали далеч из хладните усои и не им се чуе гласът.

- А) „Една българка”
- Б) „Немили-недраги”
- В) „По жицата”
- Г) „По жътва”

17. Каква роля НЕ изпълнява лирическият увод на творбата „Опълченците на Шипка“?

- А) Разкрива трагизма и величието на българския дух.
- Б) Предизвиква емоционално възприемане на творбата.
- В) Представя силното въздействие на словото на Столетов.
- Г) Насочва към размисъл за ролята на историческата памет.

18. За кой текст се отнася твърдението?

В този текст авторът изразява огромното си възхищение от „чудната игра на природата“ .

- А) „До Чикаго и назад“ („Ниагара!...“)
- Б) „Неразделни”
- В) „Заточеници”
- Г) „По жътва“

Въпроси с кратък свободен отговор

19. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която е означено фразеологичното словосъчетание, а срещу нея във втората колона – цифрата, която посочва съответното значение.

А) хвърлям прах в очите	1) изплашвам се
Б) изкарвам си ума	2) разигравам
В) бия се в гърдите	3) залъгвам
Г) въртя на пръста си	4) самоизтъквам се

20. Преобразувайте пряката реч в изречението в непряка, като спазите правилата за пунктуационно оформяне и запазете основното глаголно време.

– Не оставяйте настолния си компютър включен, когато не го ползвате! – посъветва ги специалистът.

21. Открийте и запишете подчиненото допълнително изречение в състава на сложното изречение.

Стояхме притихнали, защото усетихме как върховете на дърветата се разклатиха от невидим повей.

22. Препишете текста, като редактирате допуснатите правописни и пунктуационни грешки, както и грешките при членуване.

Всеки е изпитвал послетствията от продължителното излагане на слънце в резултат на което е трябвало да използва плажно мляко. За да разбереш кога да се скриеш от слънцето вгледай се във своята сянка. Ако тя е по къса от реалният ти ръс, трябва да си особено внимателен, защото това означава, че слънчевите лачи са силни.

23. В първата колона от таблицата запишете буквите, след които са дадени цитати от изучени в VII клас творби, а във втората колона – заглавието на художествената творба, от която е съответният цитат.

- А) „...ний можехме с докраен жар / да водим бой – съдба завидна!...”
- Б) „Верни думи, вярна обич, има ли за тях развала?”
- В) „Ако ти кажат, че азе / паднал съм с куршум пронизан ...”
- Г) „Вълните намират канари тогаз, / патроните липсват, но волите траят ...”

24. В първата колона от таблицата запишете буквите, след които са дадени цитати от изучени в VII клас творби, а във втората колона – името на литературния герой, който произнася цитираните думи.

- А) „Какво ни трябва друго? Пари ли? Пари не щем, за пари не сме проливали кръвта си...”
- Б) „Па и мене нали ми се иска – я депутат да ме изберат, я кмет. Келепир има в тия работи.”
- В) „Не искам нищо да чувам, ни да ми обаждаш. Каквото знаеш, за себе си го знай.”
- Г) „Аго, за бога, направи това добро, помисли, че и ти имаш деца!... Ще се помолим и за тебе!”

25. Запишете в две-три изречения какво внушават думите от творбата „Заточеници“:

... нашият изгубен рай...

Ключ с верните отговори

Задача	Отговор	Брой точки
1.	Г	1
2.	В	1
3.	Г	1
4.	Б	2
5.	Б	2
6.	Г	2
7.	Г	2
8.	А	2
9.	А	2
10.	Б	1
11.	Б	1
12.	Б	2
13.	В	1
14.	Б	2
15.	Б	2
16.	Г	2
17.	В	2
18.	А	2
19.	А) – 3 ; Б) – 1; В) – 4 ; Г) – 2	4
20.	Напр. <i>Специалистът ги посъветва да не оставят настолния си компютър включен, когато не го използват.</i>	3
21.	<i>как върховете на дърветата се разклатиха от невидим повей</i>	2
22.	<i>Всеки е изпитвал последствията от продължителното излагане на слънце, в резултат на което е трябвало да използва плажно мляко. За да разбереш кога да се скриееш от слънцето, вгледай се в своята сянка. Ако тя е по-къса от реалния ти ръст, трябва да си особено внимателен, защото това означава, че слънчевите лъчи са силни.</i>	12
23.	А) – „Заточеници”; Б) – „Неразделни”; В) – „На прощаване в 1868 г.”; Г) – „Опълченците на Шипка”	4
24.	А) – Странджата/Знаменосеца; Б) – Бай Ганьо; В) – калугерът Евтимий/отец Евтимий/Евтимий; Г) – баба Илийца/Илийца	4
25.	Примерни посоки за размисъл: <ul style="list-style-type: none"> • метафора на неизбежната раздяла с отечеството; • страдателното причастие „изгубен” подсказва невъзвратимостта/необратимостта на загубата; • метафората „рай”, от една страна, представя родината в сърцата на героите като нещо прекрасно, 	6

	<p>изключително, непреходно/устойчиво; от друга страна, раят е нещо недостижимо, каквато вече е родината за заточениците;</p> <ul style="list-style-type: none"> • притежателното местоимение „нашият” говори за чувството на принадлежност (към родината, към борците за свобода), което заточениците губят с откъсването от родния край; • идеята за прекъснатия порив, попречил на борците да изпълнят докрай своя дълг към родината; • скръбта на заточениците от раздялата с родината, което определя елегичния тон на цялата творба.	
--	---	--

Общо: 65 точки

Дидактическа задача: Прочетете текста и напишете подробен преразказ от името на врабчето.

СНЕЖНИЯТ ЧОВЕК И ВРАБЧЕТО

Светослав Минков

Имаше едно врабче, което чуруликаше от сутрин до вечер в градината на една къща и беше много щастливо. Подскачаше то безгрижно по клоните на големите стари дървета, пееше си весели песнички, а щом огладнееше, слизаше на земята и скок-подскок, скок-подскок – отиваше при курника и все намираще там по някое ечемичено зрънце. [...]

Една нощ заваля сняг и цялата земя се покри с дебела снежна пелена. [...]

На сутринта врабчето изскочи из своето скривалище под стряхата на къщата и кацна върху стобора.

– У-у-у, че люта зима! – рече то и настръхна цяло от студ. [...]

След малко в градината дойде едно хубаво момиченце с черни очички и с румено лице.

– Бате ще ми направи снежен човек! – извика то и запляска весело с ръце.

И наистина неговият брат затъркаля по земята една снежна топка, която започна да става все по-голяма и по-голяма, докато най-сетне се превърна в чуден снежен човек с дълга метла в ръка, с червен нос от морков и с два въглена вместо очи. Цял ден малкото момиче скачаше около снежния човек и му се радваше.

Ала ето че настъпи вечерта и къщата заспа дълбок сън. Само малкото врабче стоеше будно, защото не беше яло от сутринта. Снегът бе засипал ечемичените зрънца, а другаде храна не можеше да се намери. Когато ясният месец изгря на небето, врабчето излезе изпод стряхата и кацна върху рамото на снежния човек.

– Хей, приятелю, я се махай оттук, че ако дигна метлата, знаеш ли! – извика снежният човек и черните въглени на лицето му светнаха също като човешки очи.

– Ти не можеш да вдигнеш метлата, защото не си истински човек – изцвъртя гладната птичка. – Аз видях, когато те направиха от сняг. Недей ми се сърди, моля ти се! Аз няма да ти сторя никакво зло. Ще постоя малко на рамото ти и пак ще хвъркна. Дойдох само да ти се оплача, че днес не съм клъвнало нито трохичка, а на кокошките дадох цяла паница с царевична каша.

Сърцето на снежния човек се сви от болка. Той съжали бедната птичка, която трепереше от студ на рамото му, изкашля се тихо и рече:

– Знаеш ли що? Я вземи, че си клъвни от носа ми, той е от морков.

Все ще се заситиш малко. Само внимавай да не ми изядеш целия нос.

– Колко си добър! – изчурулика радостно гладната птичка и скочи върху дръжката на метлата. Протегна мъничката си главица и закълва лакомо вкусния морков.

– Ех, да знаеш колко е хубаво в небесните висини! – рече замислено снежният човек. – Всички тия снежинки, от които съм направен сега, бяха малки дъждовни капчици. Когато се отрониха от облаците, те блестяха като елмазени зрънца, но после дъждовните капчици замръзнаха, залепваха се една о друга и се превръщаха в големи снежни парцали...

„Колко сладък морков!“ – мислеше си врабчето, без да слуша какво му говори снежният човек. То беше изяло вече върха на носа му и продължаваше да кълве нататък, когато изведнъж го сепна писклив глас:

– Ей-ей, какво правиш? Стига ти толкова! Ще ме оставиш без нос!

И малкото врабче престана да яде, целуна снежния човек по челото и кацна отново на рамото му.

– Благодаря ти много! – каза то. – Ако не беше ти, щях да умра от глад.

– Хайде върви да спиш! – рече снежният човек.

– Лека нощ! – извика врабчето и отлетя под стряхата.

Така малката сива птичка и снежният човек станаха приятели. Всяка вечер врабчето кацваше на дръжката на метлата. Неговият снежен приятел му разказваше за чудния живот в небесните висини, а то кълвеше сладкия морков и си мислеше, че и животът на земята не ще бъде лош, ако не е толкова студено.

Разбира се, всяко нещо си има край. Затова и морковът най-сетне се свърши, а снежният човек остана без нос. Ала братът на малкото момиче забодя в лицето му нов морков, още по-голям и по-сладък от първия.

После – трети, четвърти, пети, шести. Врабчето ядеше и не се шегуваше.

Минаха много дни. Една сутрин слънцето блесна на небето и снегът започна да се топи под горещите му лъчи. Метлата падна от ръцете на снежния човек, сетне паднаха и самите му ръце, търкулна се и главата му с двата въглени и с късчето морков, което беше неговият последен, десети нос. Земята просмука разтопения сняг, а от снежния човек не остана нищо.

Само там, където се стопи неговото бяло добро сърце, цъфнаха веднага три чудни малки кокичета.